

SVENSK STANDARD

SS 839030:2017

Fastställt/Approved: 2017-06-19
Publicerad/Published: 2017-06-26
Utgåva/Edition: 4
Språk/Language: svenska/Swedish
ICS: 97.140

Möbler och inredningsenheter – Materialkvalitet och noggrannhet i tillverkning – Bedömning och klassificering

Quality of materials and workmanship – Assessment and classification

This preview is downloaded from www.sis.se. Buy the entire standard via <https://www.sis.se/std-8026949>

Standarder får världen att fungera

SIS (Swedish Standards Institute) är en fristående ideell förening med medlemmar från både privat och offentlig sektor. Vi är en del av det europeiska och globala nätverk som utarbetar internationella standarder. Standarder är dokumenterad kunskap utvecklad av framstående aktörer inom industri, näringsliv och samhälle och befrämjar handel över gränser, bidrar till att processer och produkter blir säkrare samt effektiviserar din verksamhet.

Delta och påverka

Som medlem i SIS har du möjlighet att påverka framtida standarder inom ditt område på nationell, europeisk och global nivå. Du får samtidigt tillgång till tidig information om utvecklingen inom din bransch.

Ta del av det färdiga arbetet

Vi erbjuder våra kunder allt som rör standarder och deras tillämpning. Hos oss kan du köpa alla publikationer du behöver – allt från enskilda standarder, tekniska rapporter och standardpaket till handböcker och onlinetjänster. Genom vår webbtjänst e-nav får du tillgång till ett lättnavigerat bibliotek där alla standarder som är aktuella för ditt företag finns tillgängliga. Standarder och handböcker är källor till kunskap. Vi säljer dem.

Utveckla din kompetens och lyckas bättre i ditt arbete

Hos SIS kan du gå öppna eller företagsinterna utbildningar kring innehåll och tillämpning av standarder. Genom vår närhet till den internationella utvecklingen och ISO får du rätt kunskap i rätt tid, direkt från källan. Med vår kunskap om standarders möjligheter hjälper vi våra kunder att skapa verklig nytta och lönsamhet i sina verksamheter.

Vill du veta mer om SIS eller hur standarder kan effektivisera din verksamhet är du välkommen in på www.sis.se eller ta kontakt med oss på tel 08-555 523 00.

Standards make the world go round

SIS (Swedish Standards Institute) is an independent non-profit organisation with members from both the private and public sectors. We are part of the European and global network that draws up international standards. Standards consist of documented knowledge developed by prominent actors within the industry, business world and society. They promote cross-border trade, they help to make processes and products safer and they streamline your organisation.

Take part and have influence

As a member of SIS you will have the possibility to participate in standardization activities on national, European and global level. The membership in SIS will give you the opportunity to influence future standards and gain access to early stage information about developments within your field.

Get to know the finished work

We offer our customers everything in connection with standards and their application. You can purchase all the publications you need from us - everything from individual standards, technical reports and standard packages through to manuals and online services. Our web service e-nav gives you access to an easy-to-navigate library where all standards that are relevant to your company are available. Standards and manuals are sources of knowledge. We sell them.

Increase understanding and improve perception

With SIS you can undergo either shared or in-house training in the content and application of standards. Thanks to our proximity to international development and ISO you receive the right knowledge at the right time, direct from the source. With our knowledge about the potential of standards, we assist our customers in creating tangible benefit and profitability in their organisations.

If you want to know more about SIS, or how standards can streamline your organisation, please visit www.sis.se or contact us on phone +46 (0)8-555 523 00

Europastandarden SS 839030:2017 gäller som svensk standard. Detta dokument innehåller den officiella svenska versionen av SS 839030:2017.

Denna standard ersätter SS 839030, utgåva 3.

The European Standard SS 839030:2017 has the status of a Swedish Standard. This document contains the official Swedish version of SS 839030:2017.

This standard supersedes the Swedish Standard SS 839030, edition 3.

© Copyright/Upphovsrätten till denna produkt tillhör SIS, Swedish Standards Institute, Stockholm, Sverige. Användningen av denna produkt regleras av slutanvändarlicensen som återfinns i denna produkt, se standardens sista sidor.

© Copyright SIS, Swedish Standards Institute, Stockholm, Sweden. All rights reserved. The use of this product is governed by the end-user licence for this product. You will find the licence in the end of this document.

Uppllysningar om sakinnehållet i standarden lämnas av SIS, Swedish Standards Institute, telefon 08-555 520 00. Standarder kan beställas hos SIS Förlag AB som även lämnar allmänna uppllysningar om svensk och utländsk standard.

Information about the content of the standard is available from the Swedish Standards Institute (SIS), telephone +46 8 555 520 00. Standards may be ordered from SIS Förlag AB, who can also provide general information about Swedish and foreign standards.

Dokumentet är framtaget av kommittén för Möbler, SIS/TK 391.

Har du synpunkter på innehållet i den här standarden, vill du delta i ett kommande revideringsarbete eller vara med och ta fram andra standarder inom området? Gå in på www.sis.se - där hittar du mer information.

Innehåll

Sida

1	Omfattning	4
2	Termer och definitioner	4
3	Klassindelning	6
4	Grader för egenskaper	6
5	Bedömning	6
5.1	Mätutrustning och noggrannhet.....	6
5.2	Klimat vid bedömning	6
5.3	Uppställning	6
5.4	Ljushållanden	6
5.5	Betraktningssavstånd	6
6	Materialegenskaper	7
6.1	Massivt trä och faner	7
6.2	Träfiberskivor och spånskivor	8
6.3	Metall	8
6.4	Plast	8
6.5	Sten	9
6.6	Glas (ej speglar)	9
6.7	Stoppningsmaterial	10
6.8	Klädselmaterial	10
7	Noggrannhet i tillverkning	11
7.1	Vinklar.....	11
7.2	Skevhets och planhet	11
7.3	Rakhet	14
7.4	Parallellitet hos springor	14
7.5	Springbredd	14
7.6	Lådors, luckors, klaffars och utdragsskivors linjering	15
7.7	Lådors gång.....	16
7.8	Luckors gång	16
7.9	Nedsjunkning och kärvning för utdrags- och iläggsskivor samt klaffar	16
7.10	Sammansättningar.....	17
7.11	Fanering, foliering	17
7.12	Kanter	18
7.13	Böjda och laminerade delar	18
7.14	Beslagning	18
7.15	Ytjämnhet och putsning	19
7.16	Ytbehandling.....	19
7.17	Klädda stommar.....	20
7.18	Sitsar, plymåer, stoppade armstöd.....	21
7.19	Madrasser, sängar, dagbäddar	21
7.20	Klädsel och sömnadsarbete	22
8	Rapport	22
Bilaga A (normativ)	Klassindelning- bedömningsöversikt.....	23
A.1	Klasser.....	23
Bilaga B (informativ)	Exempel på hur klasser kan tillämpas	24
B.1	Definition av delar	24

SS 839030:2017 (Sv)

Orientering

Denna standard tillämpas för bedömning av materialegenskaper och noggrannhet i tillverkning (välgjordhet) hos färdiga möbler eller möbeldelar.

Bedömning gäller vid det tillfälle den genomförs.

Indelningen är gjord i fem klasser och omfattar sådana faktorer som är av betydelse för möbelns utseende. Till de olika klasserna och faktorerna är olika grader av egenskaper angivna för att kunna göra en bedömning och därigenom kunna beskriva en möbel och dess komponenter avseende materialkvalitet och noggrannhet i tillverkningen.

Graderna är oftast angivna i såsom I, II, III eller IV där I motsvarar att den egenskap som anges inte förekommer på möbeln eller dess detaljer till IV där motsvarande egenskap tillåts i obegränsad omfattning så länge inte brukbarheten påverkas. I en del fall är även graderna angivna tillsammans med ett mått eller antal som egenskapen framträder i.

Standarden kan användas för att ställa krav på en möbel och dess komponenter genom att man anger vilken klass produkten eller detaljen skall uppfylla. I bilaga B finns en vägledning hur detta kan ske

I denna utgåva har ändringar främst gjorts avseende grader i förhållande till klassindelningen för att bättre passa industrins och marknadens behov. Vissa förändringar av definitioner har också skett för att bättre motsvara terminologin som används.

1 Omfattning

Denna standard fastställer klasser för materialegenskaper och noggrannhet i tillverkning hos färdiga möbler och inredningsenheter. Indelningen är gjord i fem klasser med avseende på huvudsakligen visuella och taktila egenskaper som har betydelse för brukbarhet och utseende hos den färdiga möbeln.

Bedömningen gäller vid det tillfälle den genomförs. Endast på några få punkter har bedömningen någon betydelse för möbelns brukbarhet. Hållbarhet, hållfasthet och säkerhet omfattas inte.

2 Termer och definitioner

För tillämpning av detta dokument gäller de termer och definitioner som följer nedan.

2.1

anlöpning

gråaktig eller färgskiftande beläggning på glas- eller metallyta

2.2

anvisning

oregelbunden, nästan osynlig spricka i sten

2.3

barkflag

bark som växt in genom att en skada övervallats på det växande trädet

2.4

apelsinskalsyta

färg och eller lack som inte flyter ut, som känns tjock och antar en lätt prickig yta

2.5

barkringkvist

invuxen bark omsluten kvisten

2.6

flam

träyta som är ojämn i färg, spräcklig och brokig inom ett begränsat område

2.7

fossil

fragment av växt eller djurskal i kalksten

2.8

frisk kvist

kvist som ej uppvisar angrepp av röta och som är fast förbunden med omgivande trä

2.9

glödskal

flagor av metall som bildas vid varmvalsning eller svetsning

2.10

ingöt

märke efter form; kan bildas vid sprutformning

2.11

kådlåpa

öppning innehållande kåda

SS 839030:2017 (Sv)

2.12

lyra

öppning innesluten i stammen, övervallningsved efter skada på det växande trädet

2.13

missfärgning

oönskad kulörförändring genom angrepp av blånadsvamp e. d.

2.14

märgrand

på virkets yta framträdande del av trädets märke.

Anmärkning till termposten: Märken är stammens mitt, mjukare yta i annan färg. För furu kan det vara en brun rand mjukare och påminner om materialet i barken.

2.15

planhet

största avstånd från en punkt på en yta till medelplanet för ytans fyra hörn

2.16

röta

angrepp av rötsvamp, nedbrytning av trä orsakad av svampar eller andra mikroorganismer

2.17

rötkvist

av röta helt eller delvis angripen kvist

2.18

splint

trädstams yttre del utanför kärnan som ofta är ljusare

Anmärkning till termposten: Kärnan/ kärnveden får i vissa träslag en mörkare nyans än veden utanför, dvs splintveden. Ex furu, lärk, ek, alm, ask, körsnär, jakaranda, valnöt, teak. Vissa har ingen kärna och kallas splinträd, ex: al, asp, björk, bok och lönn.

2.19

valshud

glödskal (flagor av metall) bildat vid valsning

2.20

vankant

ytparti i virkesstyckets kant som utgörs av trädets yttre yta

Anmärkning till termposten: Brädan eller plankans kanter har synlig yta från stammens yttre delar. Kan förekomma på dolda delar såsom ribbor till sängbottnar. OBS! kan vara som dekorativ effekt på massivt trä i ex bordsskivor eller sittbänkar.

2.21

vattved

kärnved med onormalt hög vattenhalt hos gammal tall och gran

Anmärkning till termposten: Vattved är starkt vattenhaltig och därför ofta frostsprängd kärnved av gran och tall. Det är en skada som i huvudsak förekommer hos mycket gamla träd. Vattnet har i regel trängt in genom röthål efter döda grenar.

3 Klassindelning

En färdig möbel eller en del av denna ska vid bedömning kunna hänföras till någon eller flera av de fem klasserna A – E, där A är högsta klass och E lägsta. För utförligare beskrivning av klassindelning hänvisas till bilaga A. I bilaga B beskrivs hur en producent tillämpa olika klasser enligt denna standard. De kriterier som ska gälla för de olika klasserna delas in i olika grader.

4 Grader för egenskaper

De kriterier som gäller för olika grader ska betecknas med I, II, III eller IV. Granskning (visuell, taktil, etc.) ska göras utan hjälpmedel eller mätdon. Graderna ska tolkas enligt tabell 1 där grad I är den högsta graderingen.

Tabell 1 – Gradernas kriterier

Grad	Kriterier
I	Angiven defekt tillåts inte
II	Angiven defekt tillåts på enstaka ställen och har antingen liten utsträckning eller bildar en knappt märkbar kontrast mot omgivande yta.
III	Angiven defekt tillåts även om den är tydligt märkbar. Den kan utgöras av enstaka större eller flera mindre.
IV	Angiven defekt tillåts i obegränsad omfattning, förutsatt att enhetens funktion inte försämras.

5 Bedömning

5.1 Mätutrustning och noggrannhet

Mätutrustning ska medge en mätnoggrannhet som är bättre än eller lika med 1/5 av toleransen för de mått som bestäms.

Bedömning ska utföras med följande utrustning:

- Längdmätdon, t.ex. mätband, skjutmått med breda klackar, skallinjal av stål eller bygelmätdon.
- 90° vinkelhake, försedd med två fasta och en skjutbar dubb samt skjutbar mätklocka, med avläsningsmöjlighet på 1/100 mm.
- Rätlinjal, med två dubbar med ställbar längd, den ena skjutbar.
- Bladmått, eller mätkil
- Mätbord

5.2 Klimat vid bedömning

Bedömningen ska utföras vid 20 C° ± 5 C°. Om temperaturen vid bedömningen är under 15 C° eller över 25 C° ska detta anges i provningsrapporten.

5.3 Uppställning

Enheten ska ställas på jämnt och plant underlag eller monteras på vägg om den är avsedd för det. Vid bestämning av vinkel- och planhetsavvikelser ska skåp och hushållsapparater stå på underlaget.

5.4 Ljuförhållanden

Bedömningen ska ske i ett jämnt, differentierat ljus med en belysning på provytan med 1200 lx ± 400 lx. Ljuskällan kan vara diffust dagsljus eller en artificiell ljuskälla.

5.5 Betraktningssavstånd

Yta som betraktas ska orienteras så som den är tänkt att vara när den är monterad. Betraktningssavståndet ska vara mellan 0,25 m och 1,0 m.

SS 839030:2017 (Sv)

6 Materialegenskaper

6.1 Massivt trä och faner

Använd bedömd grad för att avläsa klassificering för trä och fanerdelar i tabell 2.

Tabell 2 – Klassificering – Trä och fanerdelar

Egenskap	Klass				
	A	B	C	D	E
Störningar, missfärgningar					
Insektsskador, röta, rötqvistar	I	I	I	I	III
Bark	I	I	I	I	II
Kådlåpor	I	I	I	I	I
Flam, flammighet ^a	I	II	II	III	IV
Vankant, lyra	I	I	I	I	III
Märgränder	I	I	II	II	III
Barkflag	I	I	I	III	III
Vattved	I	I	II	III	IV
Splint i lövträ med tydlig kärnbildning, t.ex. ek, körsbär, valnöt, teak, palisander ^a	I	I	II	III	IV
Missfärgning ^a	I	II	II	III	IV
Inslag av mörkt kärnparti ^a	I	II	III	IV	IV
Kvistar					
Kvisthål, lösa kvistar	I	I	I	I	III
Barkringskvistar ^a	I	I	I	I	III
Brunfläckar i massivt trä	II	II	III	III	IV
max. storlek mm ^a	3	4	5	8	
max. antal per m ²	2	3	4	6	
Brunfläckar i faner	II	II	III	III	IV
max. storlek mm ^a	2	3	4	6	
max. antal per m ²	2	3	4	6	
Kvistar i massivt trä					
Friska kvistar (fastsittande) i massivt trä ^a	II	II	III	III	IV
max. storlek mm ^{a b}	10	20	30	40	
max. antal per m ²	2	3	5	8	
Torra kvistar (fastsittande) i massivt trä	I	II	III	III	IV
max. storlek mm ^a		6	12	15	
max. antal per m ²	0	3	5	6	
Kvistar i faner					
Friska kvistar (fastsittande) i faner	II	II	III	III	IV
max. storlek mm ^{a b}	10	20	30	40	
max. antal per m ²	2	3	5	8	

Egenskap	Klass				
	A	B	C	D	E
Torra kvistar (fastsittande) i faner	I	II	III	III	IV
max. storlek mm ^a		6	12	15	
max. antal per m ²	0	3	5	6	
Lagningar av kvistar					
Ifyllda kvisthål (avvikande färg)	I	I	I	III	IV
Urborrade och proppade kvistar	I	I	III	III	IV
Ifyllda kvisthål (samma färg)	I	II	II	III	IV
max. storlek mm ^a		6	12		
Sprickor					
Små ytsprickor (t. ex. fanersprickor)	I	I	I	II	III
Öppna sprickor (även i kvistar)	I	I	II	II	III
Ifyllda sprickor (avvikande färg)	I	I	II	III	IV
Ifyllda sprickor (samma färg)	I	II	II	III	IV

^a Om dekorativ effekt avses och om förekomsten uppträder konsekvent anges närmast högre gradering.

^b Kvistens storlek saknar betydelse när dekorativ effekt avses.

6.2 Träfiberskivor och spånskivor

Använd bedömd grad för att avläsa klassificering för skivor av träfiber och spån i tabell 3.

Tabell 3 – Klassificering – skivor av träfiber och spån

Egenskap	Klass				
	A	B	C	D	E
Missfärgning	I	I	II	III	IV
Fyllda materialsprickor	I	I	II	III	IV

6.3 Metall

Använd bedömd grad för att avläsa klassificering för metall i tabell 4.

Tabell 4 – Klassificering – Metall

Egenskap	Klass				
	A	B	C	D	E
Delar utan korrosionsskydd eller med korrosionsangrepp	I	I	I	IV	IV
Valshud	I	I	I	II	IV

6.4 Plast

Använd bedömd grad för att avläsa klassificering för plast tabell 5.

SS 839030:2017 (Sv)

Tabell 5 – Klassificering – Plast

Egenskap	Klass				
	A	B	C	D	E
Materialsprickor, öppna	I	I	I	II	IV
Materialsprickor, ifyllda	I	I	II	III	IV
Färgavvikelser	I	I	II	III	IV
Sjunkmärken	I	I	II	III	IV
Ingöt	I	II	II	III	IV
Gjutskägg	I	II	III	III	IV
Flam, Flammighet	I	II	III	III	IV
Fyllningsdefekter	I	II	III	III	IV
Blåsor	I	II	III	III	IV
Flytmärken	I	II	III	III	IV
Färgskillnader mellan delar som avses vara lika	I	II	III	III	IV
Svarta prickar	I	I	II	III	IV
Blanka zoner	I	II	III	III	IV
Stänkmärken	I	II	III	III	IV
Utstötmärken	I	I	III	III	IV
Brännmärken	I	I	I	I	IV

6.5 Sten

Använd bedömd grad för att avläsa klassificering för sten i tabell 6.

Tabell 6 – Klassificering – Sten

Egenskap	Klass				
	A	B	C	D	E
Lös fossil	I	I	I	II	IV
Anvisningar	I	II	II	III	IV
Bättringar med färg	I	I	II	III	IV
Lagningar	I	I	II	III	IV

6.6 Glas (ej speglar)

Använd bedömd grad för att avläsa klassificering för glas i tabell 7.